

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 14 april 2011

Mål nr

B 2883-09

KLAGANDE

AE

Ombud och offentlig försvarare: Advokat SR

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Rattfylleri

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges dom 2009-06-02 i mål B 1846-09

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För försvaret av AE i Högsta domstolen tillerkänns SR ersättning av allmänna medel med 2 070 kr, avseende arbete. Denna kostnad ska stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 414 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

AE har yrkat att Högsta domstolen ogillar åtalet för rattfylleri.

Riksåklagaren har bestritt ändring.

DOMSKÄL

1. Enligt 4 § första stycket lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott (trafikbrottslagen) döms den som för ett motordrivet fordon efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i så stor mängd att alkoholkoncentrationen under eller efter färden uppgår till minst 0,2 promille i blodet för rattfylleri.
2. Av utredningen i målet framgår att AE suttit på en moped med avslagen motor och sparkat sig fram, att han rullat framåt en kortare sträcka samt att han använt fötterna både för att öka farten och för att bromsa. Han har sålunda fört mopeden. Vid den bedömningen saknar det betydelse att motorn inte var påslagen (jfr NJA 1944 s. 307 och 1947 s. 253).
3. Vidare framgår av utredningen att AE hade druckit alkohol vid tillfället och att alkoholkoncentrationen i hans blod uppgick till 1,42 promille.
4. Den fråga som Högsta domstolen då har att ta ställning till är om AE fört ett motordrivet fordon i den mening som avses i 4 § trafikbrottslagen. Mopedens motor var vid det aktuella tillfället funktionsduglig, men alltså inte påslagen.

5. Begreppet motordrivet fordon infördes i 4 § trafikbrottslagen genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 1973 och ersatte då ”bil, motorcykel, traktor eller motorredskap”. Samtidigt ersattes ”bil eller motorcykel” av termen motorfordon. I förarbetena till lagändringarna underströks att de inte innebar någon utvidgning av trafikbrottslagens tillämpningsområde utan endast var av redaktionell art (prop. 1972:137 s. 17).
6. Vid tillämpning av trafikbrottslagen i dess lydelse före den 1 januari 1973 jämfördes moped med motorcykel enligt förordningen (1960:134) om mopeder som upphävdes när de nya reglerna trädde i kraft. Det sagda innebär att tidigare praxis alltjämt är relevant vid bedömningen av begreppet motordrivet fordon och att en moped utgör såväl ett motordrivet fordon som ett motorfordon. Begreppet motorfordon utmönstrades ur trafikbrottslagen genom lagändringar som trädde i kraft den 1 maj 1978 (SFS 1978:92). Detta kan emellertid inte anses ha ändrat tillämpningsområdet beträffande bilar, motorcyklar och mopeder (jfr prop. 1977/78:77).
7. I praxis har förande av en bil, vars motor inte varit i gång, ansetts som förande av bil vid tillämpning av dåvarande bestämmelser om trafiknykterhet (se NJA 1935 s. 354 och 1936 s. 69). Även förande av lättviktsmotorcykel med fränkopplad motor har ansetts som förande av motorfordon (se NJA 1947 s. 253). Det finns inte skäl att göra någon annan principiell bedömning i fråga om förande av en moped. I enlighet med vad som framgår av tidigare avgöranden finns dock skäl att se annorlunda på vissa situationer. Avgörandena innebär att den som genom trampning fört en moped med funktionsoduglig motor inte ansågs ha fört ett motorfordon i den mening som avsågs i 4 § trafikbrottslagen i dåvarande lydelse. Till skillnad från det nu aktuella fallet var det alltså fråga om mopeder vars motor inte fungerat och som också kunnat föras fram genom trampning (se NJA 1958 s. 39, NJA 1973 B 11 och NJA 1978 s. 458).

8. AEs moped har alltså behållit sin egenskap av motordrivet fordon, i den bemärkelse begreppet kommit till användning i trafikbrottslagen, trots att motorn vid den aktuella färden var avslagen.

9. AE har således fört ett motordrivet fordon i den mening som avses i 4 § första stycket trafikbrottslagen. Hovrättens domslut ska därför fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius (skiljaktig), Kerstin Calissendorff (skiljaktig), Per Virdesten, Gudmund Toijer och Agneta Bäcklund (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Daniel Holmberg

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2011-03-09

Mål nr
B 2883-09

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Kerstin Calissendorff, med vilken justitierådet Marianne Lundius instämmer, är skiljaktig och anför:

” Beteckningen *motordrivet fordon* definieras i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner på ett sätt som bl.a. omfattar mopeder. Emellertid är definitionerna i den lagen inte direkt tillämpliga på de uttryck som används i trafikbrottslagen, och lagstiftaren har tills vidare valt att inte införa någon hänvisning i trafikbrottslagen till lagen om trafikdefinitioner (jfr 1 § första stycket lagen om trafikdefinitioner samt prop. 2000/01:95 s. 95). Bedömningen av om den gärning AE har åtalats för är straffbar får därmed ske efter en tolkning av lokutionen ”den som för ett motordrivet fordon efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker...”. Härvid ska beaktas att fråga är om ett straffbud och kravet på precision ställs därmed högt. En sådan tolkning ska således göras med försiktighet; en tolkning som vunnit hävd i rättspraxis bör inte frångås utan tungt vägande skäl (NJA 1994 s. 480).

Enligt min uppfattning ligger det närmast till hands att i en situation av nu aktuellt slag uppfatta uttrycket ” den som för ett motordrivet fordon...” som att det innefattar ett krav på att det framförda motorfordonet också drivs av motorn vid tidpunkten för den påstådda gärningen. Tidigare praxis rörande rattfylleri som avsett fordon som framförts medelst trampning eller rullning har rört en motorcykel med fränkopplad motor respektive mopeder vars motorer vid tillfället inte fungerat (NJA 1947 s. 253, 1958 s. 39, 1973 B 11 samt 1978 s.458). Bedömningen har i de fallen gällt frågan om fordonen varit

att anse som *motorfordon* enligt de då gällande rattfylleribestämmelsernas lydelse. Den praxis som rör bilar som framförts utan påslagen motor har avsett tolkning av uttrycket *förande av bil* (NJA 1935 s. 354 och 1936 s. 69). Tidigare praxis utgör således ingen direkt ledning för tolkningen av den nuvarande lydelsen av trafikbrottslagens 4 §. Det förhållandet att det av förarbetena till den nuvarande lydelsen av trafikbrottslagen framgår att lagstiftaren med bytet till uttrycket *motordrivet fordon* i trafikbrottslagen endast avsåg att göra en redaktionell ändring kan med hänsyn till det ovan anförda inte medföra att en moped vars motor inte har startats nu ska anses utgöra ett motordrivet fordon i 4 § trafikbrottslagens mening.

AE kan därmed inte fällas till ansvar för rattfylleri. Den påstådda gärningen är inte straffbar som ett brott mot trafikförordningen (1998:1276) och utgör inte heller vårdslöhet i trafik (1 § trafikbrottslagen). AEs överklagande bör därför bifallas och åtalet beträffande rattfylleri ogillas ”.